

بیست مقاله

در تفسیر، بلاغت، زبان و ادبیات فارسی

دکتر سید محمد علوی مقدم

استاد دانشگاه فردوسی مشهد

علوی مقدم، محمد، ۱۳۱۱ -

بیست مقاله در تفسیر، بلاغت، زبان و ادبیات فارسی / محمد علوی مقدم، - سبزواری
ابن یمن، ۱۳۸۵.

ISBN : 964-8195-19-6 ریال: ۲۵۰۰۰

۲۹۰ ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه.

نمایه.

۱. قرآن - مسائل ادبی. ۲. ادبیات فارسی - مقاله ها و خطابه ها. ۳. قرآن در ادبیات

فارسی. ۴. قرآن - مسائل لغوی. الف. عنوان

۲۹۷/۱۵۳

BP ۸۲ / ع ۸ ب ۹

۱۳۸۷۵ - ۸۵ م

کتابخانه ملی ایران

بیست مقاله

(در تفسیر، بلاغت، زبان و ادبیات فارسی)

مؤلف: دکتر سید محمد علوی مقدم

به کوشش: حسین کیخسروی - رشید گل افشانی

طرح جلد: رضا فردوسی

چاپ: نخست / ۱۳۸۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

حروفنگاری: حروفچینی سبحان، باغستانی - تلفن ۲۲۲۱۹۸۰

چاپ و صحافی: دقت

شابک: ۹۶۴-۸۱۹۵-۱۹-۶

بها: ۲۵۰۰ تومان

انتشارات ابن یمن

سبزواری، اول خیابان حکیم، تلفن ۲۲۳۷۱۶۲ - ۵۷۱

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
---------------	---

بخش ۱ علوم قرآنی، تفسیر و بلاغت

پیامبر بزرگوار، افصح العرب.....	۹
بعثت پیامبر اکرم (ص).....	۴۶
بلاغت نهج البلاغه در توصیه‌های امام علی (ع) به زمامداران.....	۵۴
وحدت و تقریب از دیدگاه مفسران معاصر.....	۷۶
شاعر متعهد از دیدگاه قرآن مجید.....	۹۲
گذری بر نکته‌های بلاغی در آیات حج.....	۱۰۲
تجلی آیات قرآنی در شعر حکیم نظامی.....	۱۲۲
تأثیر قرآن در شعر عطار نیشابوری.....	۱۴۸

بخش ۲ ادبیات، فرهنگ و اندیشه

نخستین شاعر پارسی‌گو از دیدگاه تاریخ سیستان.....	۱۵۸
شاهنامه و جایگاه آن در فرهنگ و تمدن بشری.....	۱۶۶
جایگاه محمدبن زکریای رازی در فرهنگ و اندیشه.....	۱۸۰
مفاهیم اخلاقی در شعر ناصرخسرو و شاعران سده‌های نخستین.....	۱۹۰
نگاهی به دو کتاب اخلاقی در سده‌ی ۷ ق.....	۱۹۸
شخصیت و منشور عرفانی ابوسعید ابوالخیر.....	۲۱۰

۲۲۰		شور خیال در شعر خواجهی کرمانی
۲۳۲		اوجدی مراغه‌ای، شاعری ستم‌ستیز و متعهد
۲۳۶		جلوه‌های عرفان در شعر جامی
۲۵۲		مقام و مرتبت ملاهادی اصرار سبزواری
۲۶۰		اقبال لاهوری، شاعری آگاه و اندیشمند
۲۶۶		صور خیال در شعر نیما یوشیج
۲۸۲		فهرست اشخاص و نمایه

پیشگفتار

آنچه پیش روی دارید، مجموعه‌ای از مقالات، پژوهش‌ها و تحقیقاتی است در زمینه‌ی علوم قرآنی، تفسیر، بلاغت، زبان، ادبیات، فرهنگ و اندیشه که در طول سال‌های تدریس و پژوهش نوشته شده و برخی از آن‌ها به صورت سخنرانی در مجامع علمی داخل و خارج ایراد شده است. شماری از این پژوهش‌ها به سال‌های اخیر باز می‌گردد و برخی نیز حدود ۱۵ سال از انتشار آن‌ها می‌گذرد و ناپایب شده است.

مجموعه‌ی مقالات این مجموعه در دو بخش تنظیم شده که بسیاری از آن‌ها به عنوان منبع و مأخذ می‌تواند مورد استفاده‌ی دانشجویان دوره‌های تکمیلی قرار گیرد، به ویژه که یافتن اصل بعضی از این مقالات به دشواری صورت می‌گرفت و همین موضوع باعث شد به نشر آن اقدام شود. پیشنهاد منظم کردن و انتشار دوباره‌ی این مجموعه از جانب دوست فاضل، بادرایت و علاقه‌مند به نشر فرهنگ و ادب فارسی و اسلامی جناب آقای جواد جعفری نسب - مدیر انتشارات ابن‌یمین - صورت گرفت، باشد که انتشار آن‌ها خدمتی به فرهنگ و ادب و اندیشه ایرانی و اسلامی به شمار آید.

در این میان فرزندانم - دکتر مهیار علوی مقدم - ویرایش و نظم‌بخشیدن به مجموعه‌ی مقالات را بر عهده گرفت که از ایشان سپاسگزارم. شایسته است از دوستان فاضل، دلسوز و پاک‌سرشت جناب آقای حسین کیخسروی و جناب

آقای رشید گل افشانی - کارشناسان ارشد زبان و ادبیات فارسی - که در بازخوانی، غلط‌گیری و پی‌گیری نشر این مجموعه بسیار دلسوزانه کوشیدند نیز سپاسگزاری نمایم. حسن ترتیب، نفاست چاپ، زیبایی کتاب، حروف‌نگاری زیبا و صفحه‌آرایی، همه بر اثر زحمات و کوشش‌های این عزیزان و به ویژه جناب آقای باغستانی صورت گرفته است. بی‌گمان، زیبایی و دلنشینی چاپ و نشر کتاب در زادگاهم - سبزوار - باعث مباهات و سربلندی است.

دروود بر جناب آقای جواد جعفری‌نسب و دست‌اندرکاران نشر ابن‌یمین که این‌گونه زیبا و ماهرانه، از عهده‌ی چاپ این مجموعه‌ی دشوار برآمدند. از پروردگار بزرگ برای تمام این دوستان، توفیق بیشتر آرزو می‌نمایم. با تمام کوششی که شد، ولی این مجموعه از عیب و نقص خالی نیست. از خوانندگان فرهیخته تقاضا دارد خطاها را بازگویند تا وجودی ناقص به کمال گراید.

وَمَا أُبْرِيءُ نَفْسِي إِنَّمَا بَشَرٌ أَسْهَوُ وَأَخْطِئُ مَا لَمْ يَخْطِئِ الْقَدَرُ

مِنَ اللَّهِ التَّوْفِيقُ وَ عَلَيْهِ التَّكْلَانِ

دکتر سید محمد علوی مقدم